JULKISASIAMIEHEN RATKAISUEHDOTUS
PAOLO MENGOZZI
30 päivänä marraskuuta 2010[1]

I Johdanto

1. Nyt esillä olevalla ennakkoratkaisupyynnöllä unionin tuomioistuinta pyydetään täsmentämään vähintään kolmivuotisesta ammatillisesta korkeammasta koulutuksesta annettujen tutkintotodistusten tunnustamista koskevasta yleisestä järjestelmästä 21.12.1988 annetun neuvoston direktiivin 89/48/ETY,[2] sellaisena kuin se on muutettuna 14.5.2001 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2001/19/EY[3] (jäljempänä direktiivi 89/48), yhteydessä sovellettavia tunnustamisen edellytyksiä, kun ammatin harjoittamisluvasta tehty hakemus koskee koulutusjäsenvaltiossa tämän direktiivin 1 artiklan d alakohdan toisessa alakohdassa tarkoitettuun säänneltyyn toimintaan rinnastettavaa toimintaa ja kun hakija ei ole täysimääräinen jäsen kyseessä olevassa ammatillisessa järjestössä. Samalla unionin tuomioistuimen on pohdittava, voidaanko tutkimustoiminnan harjoittamisen ympäristötekniikan alalla katsoa olevan ympäristöinsinöörin ammatin edellä mainitussa direktiivissä tarkoitettua tosiasiallista harjoittamista.

II Asiaa koskevat oikeussäännöt

A *Unionin johdettu oikeus*

1. Direktiivi 89/48

2. Pääasian tosiseikkojen tapahtuma-aikana merkityksellisen oikeudellisen kehyksen muodostaa direktiivi 89/48, vaikka se on sittemmin kumottu.[4]

3. Direktiivin 89/48 ja täsmällisemmin sen 1 artiklan a alakohdan ensimmäisen alakohdan mukaan tutkintotodistuksella tarkoitetaan:

1 – Alkuperäinen kieli: ranska.
2 – EYVL L 19, s. 16.
3 – EYVL L 206, s. 1.
4 – Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 12 kohta ja sitä seuraavat kohdat.

”yksittäistä tutkintotodistusta, todistusta tai muuta muodollista kelpoisuutta osoittavaa asiakirjaa tai tällaisten tutkintotodistusten, todistusten tai asiakirjojen yhdistelmää:

– jonka jäsenvaltion lakien, asetusten tai hallinnollisten määräysten mukaisesti asetettu toimivaltainen viranomainen on antanut,

– jolla osoitetaan, että sen haltija on suorittanut vähintään kolmivuotisen tai vastaavan pituisen osa-aikaisen keskiasteen jälkeisen koulutuksen yliopistossa tai korkeakoulussa tai muussa saman tasoisessa oppilaitoksessa ja tarvittaessa suorittanut keskiasteen jälkeisten opintojen lisäksi vaadittavan ammatillisen harjoittelun, ja

– jolla osoitetaan, että sen haltijalla on ammattipätevyys ryhtyä harjoittamaan säänneltyä ammattia tai harjoittaa sitä tuossa jäsenvaltiossa,

edellyttäen, että koulutus, joka todistetaan tutkintotodistuksella, todistuksella tai muulla muodollista kelpoisuutta osoittavalla asiakirjalla, on suoritettu pääosin yhteisössä tai että sen haltijalla on kolmen vuoden ammattikokemus, jonka se jäsenvaltio todistaa, joka on tunnustanut kolmannen maan antaman tutkintotodistuksen, todistuksen tai muun muodollista kelpoisuutta osoittavan asiakirjan”.

4. Direktiivin 89/48 1 artiklan c alakohdan mukaan ”’säännellyllä ammatilla’ [tarkoitetaan] säänneltyä ammattitoimintaa tai niiden toiminnan lajien yhdistelmää, jotka muodostavat tämän ammatin jäsenvaltiossa”.

5. Direktiivin 89/48 1 artiklan d alakohdan ensimmäisen alakohdan mukaan säännellyllä ammattitoiminnalla tarkoitetaan:

”ammattitoimintaa, johon ryhtymiseksi tai harjoittamiseksi tai jonka jotakin harjoittamisen muotoa varten jäsenvaltiossa edellytetään suoraan tai välillisesti lakien, asetusten tai hallinnollisten määräysten mukaisesti tutkinnon suorittamista. Säännellyn ammattitoiminnan harjoittamisen muotoja ovat erityisesti seuraavat:

– toiminnan harjoittaminen ammattinimikkeellä sikäli kuin tällaisen nimikkeen käyttö on sallittu vain niille, joilla on lakien, asetusten tai hallinnollisten määräysten mukainen tutkintotodistus – –”.

6. Direktiivin 89/48 1 artiklan d alakohdan toisessa ja kolmannessa alakohdassa säädetään seuraavaa:

”Jos ensimmäistä alakohtaa ei voida soveltaa, ammattitoimintaa pidetään säänneltynä ammattitoimintana, kun sitä harjoittavat sellaisen yhdistyksen tai järjestön jäsenet, jonka

tarkoituksena on erityisesti edistää ja ylläpitää korkeaa tasoa kyseisellä ammattialalla ja jonka jäsenvaltio on tätä tarkoitusta varten erityisesti tunnustanut ja joka

– myöntää tutkintotodistuksen jäsenilleen,

– huolehtii, että yhdistyksen tai järjestön jäsenet kunnioittavat sen määräämiä ammattisääntöjä ja

– myöntää heille oikeuden käyttää tätä tutkintotodistusta vastaavaa nimikettä, lyhennettä tai asemaa.

Liitteenä on luettelo, joka ei ole tyhjentävä, niistä yhdistyksistä ja järjestöistä, jotka silloin kun tämä direktiivi on annettu, täyttävät toisessa alakohdassa säädetyt edellytykset. Myöntäessään toisessa alakohdassa tarkoitetun tunnustuksen yhdistykselle tai järjestölle jäsenvaltion on ilmoitettava siitä komissiolle, joka julkaisee sen yleisölle tiedoksi Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä."

7. Direktiivin 89/48 1 artiklan e alakohdassa täsmennetään, että "'ammattikokemuksella' [tarkoitetaan] tämän ammatin tosiasiallista ja luvallista harjoittamista jäsenvaltiossa".

8. Direktiivin 89/48 2 artiklan ensimmäisen kohdan mukaan "tätä direktiiviä sovelletaan jokaiseen jäsenvaltion kansalaiseen, joka haluaa harjoittaa säänneltyä ammattia vastaanottavassa jäsenvaltiossa itsenäisenä ammatinharjoittajana tai palkatussa työssä".

9. Direktiivin 89/48 3 artiklassa säädetään seuraavaa:

"Kun säännellyn ammatin harjoittamiseen ryhtyminen tai sen harjoittaminen vastaanottavassa jäsenvaltiossa edellyttää tutkintotodistusta, toimivaltainen viranomainen ei saa puutteellisen pätevyyden perusteella kieltäytyä antamasta jäsenvaltion kansalaiselle lupaa ryhtyä harjoittamaan tai harjoittaa tätä ammattia samoilla edellytyksillä, joita sovelletaan sen omiin kansalaisiin:

a) jos hakijalla on tutkintotodistus, joka toisessa jäsenvaltiossa vaaditaan kyseisen ammatin harjoittamisen aloittamiseksi tai sen harjoittamiseksi tuon jäsenvaltion alueella, ja tämä tutkintotodistus on annettu jossakin jäsenvaltiossa; tai

b) jos hakija on viimeksi kuluneen 10 vuoden aikana harjoittanut kyseistä ammattia päätoimisesti kaksi vuotta toisessa jäsenvaltiossa, joka ei sääntele tätä ammattia 1 artiklan c alakohdassa ja 1 artiklan d alakohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetulla tavalla, ja hänellä on

yksi tai useampi muodollista pätevyyttä osoittava asiakirja:

– jonka jäsenvaltion lakien, asetusten tai hallinnollisten määräysten mukaisesti asetettu toimivaltainen viranomainen on antanut,

– joka osoittaa, että sen haltija on suorittanut vähintään kolmivuotisen tai vastaavan pituisen osa-aikaisen keskiasteen jälkeisen koulutuksen jäsenvaltion yliopistossa tai korkeakoulussa tai muussa saman tasoisessa oppilaitoksessa, ja tarvittaessa suorittanut keskiasteen jälkeisten opintojen lisäksi vaadittavan ammatillisen harjoittelun, ja

– joka antaa sen haltijalle valmiuden ammattinsa harjoittamiseen.

Ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettua kahden vuoden kokemusta ammatin harjoittamisesta ei kuitenkaan voida vaatia, jos tässä b alakohdassa tarkoitettu hakijan muodollista kelpoisuutta osoittava asiakirja tai asiakirjat on annettu suoritetusta säännellystä koulutuksesta.

Ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettuun muodollista kelpoisuutta osoittavaan asiakirjaan rinnastetaan jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen antama todistus muodollisesta kelpoisuudesta tai tällaisten todistusten yhdistelmä, jos se on annettu yhteisössä suoritetusta koulutuksesta ja tuo jäsenvaltio tunnustaa sen vastaavan tasoiseksi edellyttäen, että tunnustaminen on annettu tiedoksi muille jäsenvaltioille ja komissiolle.”

10. Direktiivin 89/48 9 artiklan 1 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään, että ”jäsenvaltioiden on 12 artiklassa säädetyn ajan kuluessa nimettävä ne toimivaltaiset viranomaiset, joilla on valtuudet vastaanottaa hakemuksia ja tehdä tässä direktiivissä tarkoitettuja päätöksiä”.

11. Direktiivin 89/48 liitteessä I olevassa 1 artiklan d alakohdan toisen alakohdan edellytykset täyttävistä ammatillisista yhdistyksistä ja järjestöistä laaditussa luettelossa mainitaan Engineering Council.

2. Direktiivi 2005/36/EY

12. Ammattipätevyyden tunnustamisesta 7.9.2005 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2005/36/EY [5]

5 – EUVL L 255, s. 22.

(jäljempänä direktiivi 2005/36) korvattiin direktiivi 89/48 20.10.2007 alkaen. [6]

13. Direktiivin 2005/36 johdanto-osan 14 perustelukappaleessa todetaan, että ”direktiiveissä 89/48/ETY ja 92/51/ETY vahvistetut tunnustamisjärjestelmät eivät muutu”.

14. Direktiivin 2005/36 13 artiklan 2 kohdan ensimmäisessä alakohdassa säädetään, että ”ammatin harjoittamisen aloittaminen ja ammatinharjoittaminen, joita tarkoitetaan 1 kohdassa, on sallittava myös niille hakijoille, jotka ovat harjoittaneet täysipäiväisesti mainitussa kohdassa tarkoitettua ammattia kahden vuoden ajan kymmenen viimeksi kuluneen vuoden aikana toisessa jäsenvaltiossa, jossa kyseinen ammatti ei ole säännelty, ja joilla on yksi tai useampi pätevyystodistus tai muodollista pätevyyttä osoittava asiakirja”.

B *Kansallinen lainsäädäntö*

15. Direktiivi 89/48 saatettiin osaksi Kreikan kansallista oikeusjärjestystä 23.6.2000 annetulla presidentin asetuksella 165/2000, [7] jota muutettiin 18.10.2001 annetulla presidentin asetuksella 373/2001 [8] ja 23.12.2002 annetulla presidentin asetuksella 385/2002 [9] (jäljempänä asetus 165/2000).

16. Asetuksen 165/2000 2 §:n 3 momentin mukaan säännellyllä ammatilla tarkoitetaan ”säänneltyä ammattitoimintaa tai niiden toiminnan lajien yhdistelmää, joista tämä ammatti koostuu jäsenvaltiossa”.

17. Asetuksen 165/2000 2 §:n 4 momentissa säädetään, että säännellyllä ammattitoiminnalla tarkoitetaan ”ammattitoimintaa, johon ryhtymiseksi tai harjoittamiseksi tai jonka jotakin harjoittamisen muotoa varten jäsenvaltiossa edellytetään suoraan tai välillisesti säännösten mukaisesti tutkinnon suorittamista. Säännellyn ammattitoiminnan harjoittamisen muotoja ovat erityisesti seuraavat:

a) toiminnan harjoittaminen ammattinimikkeellä sikäli kuin tällaisen nimikkeen käyttö on sallittu vain niille, joilla on säännösten mukainen tutkintotodistus;

b) – –

Ammattitoiminta rinnastetaan säänneltyyn ammattitoimintaan, kun sitä harjoittavat sellaisen yhdistyksen tai järjestön jäsenet, jonka tarkoituksena on erityisesti edistää ja

6 – Ks. direktiivin 2005/36 62 artikla.
7 – FEK A’ 149/28.6.2000.
8 – FEK A’ 251/22.10.2001.
9 – FEK A’ 334/31.12.2002.

ylläpitää korkeaa tasoa kyseisellä ammattialalla ja jonka jäsenvaltio on tätä tarkoitusta varten erityisesti tunnustanut ja joka

a) myöntää tutkintotodistuksen jäsenilleen,

b) huolehtii, että yhdistyksen tai järjestön jäsenet kunnioittavat sen määräämiä ammattisääntöjä ja

c) myöntää heille oikeuden käyttää tätä tutkintotodistusta vastaavaa nimikettä, lyhennettä tai asemaa.

Tämän asetuksen 9 §:n liite sisältää luettelon, joka ei ole tyhjentävä, niistä yhdistyksistä tai järjestöistä, jotka täyttävät tämän momentin ehdot. Kun jäsenvaltio tunnustaa yhdistyksen tai järjestön tässä momentissa säädetyllä tavalla, sen on ilmoitettava siitä komissiolle, joka julkaisee tämän tiedon Euroopan yhteisöjen virallisessa lehdessä.

_ _”

18. Asetuksen 165/2000 2 §:n 5 momentin mukaan ammattikokemuksella tarkoitetaan ”asianomaisen ammatin luvallista ja tosiasiallista harjoittamista yhdessä jäsenvaltiossa”.

19. Asetuksen 165/2000 4 §:n 1 momentissa säädetään seuraavaa:

”Jos säänneltyyn ammattiin ryhtymisen tai sen harjoittamisen edellytyksenä Kreikassa on 2 §:ssä tarkoitettu tutkintotodistus, tämän asetuksen 10 §:ssä tarkoitettu lautakunta ei saa puutteellisen pätevyyden perusteella kieltäytyä antamasta jäsenvaltion kansalaiselle lupaa ryhtyä harjoittamaan tai harjoittaa tätä ammattia samoilla edellytyksillä, joita sovelletaan Kreikan omiin kansalaisiin,

a) jos hakijalla on 2 §:ssä tarkoitettu tutkintotodistus, jonka hän on saanut jossain toisessa jäsenvaltiossa ja jota vaaditaan kyseisen ammatin harjoittamiseen tässä jäsenvaltiossa, tai

b) jos hakija on viimeksi kuluneiden 10 vuoden aikana harjoittanut kyseistä ammattia päätoimisesti kaksi vuotta toisessa jäsenvaltiossa, joka ei sääntele tätä ammattia tämän asetuksen 2 §:n 3 ja 4 momentissa tarkoitetulla tavalla, ja hänellä on yksi tai useampi muodollista pätevyyttä osoittava asiakirja,

i) jonka tai joiden on oltava jäsenvaltion toimivaltaisen viranomaisen myöntämiä,

ii) joka osoittaa tai jotka osoittavat, että sen tai niiden haltija on suorittanut vähintään kolmivuotisen tai vastaavan pituisen osa-aikaisen keskiasteen

jälkeisen koulutuksen jäsenvaltion yliopistossa tai korkeakoulussa tai muussa saman tasoisessa oppilaitoksessa, ja suorittanut keskiasteen jälkeisten opintojen lisäksi vaadittavan ammatillisen harjoittelun, ja

iii) jonka tai joiden on annettava sen tai niiden haltijalle valmius ammattinsa harjoittamiseen.

Ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettua kahden vuoden kokemusta ammatin harjoittamisesta ei kuitenkaan voida vaatia, jos tässä b alakohdassa tarkoitettu hakijan muodollista kelpoisuutta osoittava asiakirja tai asiakirjat on annettu suoritetusta säännellystä koulutuksesta."

20. Asetuksen 165/2000 10 §:ssä perustetaan Kreikan opetus- ja uskontoasiain ministeriöön korkeampaa koulutusta koskevien todistusten ammatillisen vastaavuuden tunnustamisesta vastaava lautakunta (Symvoulio Anagnoriseos Epangelmatikis Isotimias Titlon Tritovathmias Ekpaidevsis, jäljempänä Saeitte).

21. Asetuksen 165/2000 11 §:n 1 momentissa säädetään, että "oikeus harjoittaa tiettyä ammattia tässä asetuksessa säädetyillä edellytyksillä tunnustetaan [Saeitten] erityisesti perustellulla päätöksellä".

III Pääasia ja ennakkoratkaisukysymykset

22. Kreikan kansalainen Christina Ioanni Toki opiskeli kahden vuoden ajan Patrasin (Kreikka) teknisen alan oppilaitoksen teknologiaosastolla. Tämän jälkeen hän jatkoi Sheffield Hallamin yliopistossa (Yhdistynyt kuningaskunta) Euroopan yhteisön opintosuoritusten siirtojärjestelmän puitteissa opintojaan sellaisessa tekniikkaohjelmassa, johon kuului ympäristöopintoja ja jonka pituus oli yksi vuosi ja jonka loputtua hänelle annettiin vuonna 1997 Bachelor of Engineering with Environmental Studies -todistus. Tämän jälkeen Toki suoritti opinnot ympäristötekniikan alalla Portsmouthin yliopistossa, ja hänelle annettiin vuonna 1998 Master of Science -todistus.

23. Toki palkattiin 1.9.1999 alkaen tutkijaksi (researcher) Portsmouthin yliopiston Civil Engineering -laitokselle, jossa hän työskenteli 31.8.2002 saakka. Hän sai 8 000 Englannin punnan (GBP) vuotuisen korvauksen ja sosiaaliturvan. Hänen tehtäviinsä kuului hänen työskentelyään valvoneen johtavan lehtorin toteamuksen mukaan opiskelijoiden työn seuranta ja siinä avustaminen. Hän osallistui myös tutkimushankkeeseen, joka toteutettiin yhteistyössä brittiläisen jätteidenkäsittelyteknologiaan erikoistuneen yksityisen yrityksen kanssa. Hankkeessa arvioitiin erään edistyksellisen yhdyskuntajätevesien käsittelymenetelmän

tehokkuutta. Samaan aikaan hän kuului ympäristöteknologian tutkimusryhmään.

24. Vuoden 2002 huhtikuussa Toki kirjoittautui oma-aloitteisesti Chartered Institution of Water and Environmental Management -instituuttiin (jäljempänä CIWEM) tutkinnon suorittaneen (graduate) ominaisuudessa, ja tämän jälkeen hän rekisteröityi harjoittelijana Engineering Councilin rekisteriin, mikä merkitsi ensimmäistä vaihetta lopullisessa rekisteröinnissä. Asiakirja-aineistosta ilmenee, ettei Toki ole Engineering Councilin täysimääräinen jäsen. Jotta Toki olisi kirjattu rekisteriin nimikkeellä ”chartered engineer” – nimike, jonka Engineer Council myöntää jäsenilleen –, hänen olisi pitänyt käydä läpi järjestön erityinen menettely, joka käsittää yliopistotutkinnon jälkeisten opintojen ja ammattikokemuksen arvioinnin sekä ammattipätevyyttä koskevan haastattelun.

25. Toki jätti 4.7.2003 Saeittelle hakemuksen siitä, että hänelle tunnustettaisiin direktiivin 89/48 täytäntöönpanemiseksi annetun asetuksen 165/2000 nojalla oikeus harjoittaa Kreikassa säänneltyä ympäristöinsinöörin ammattia hänen Yhdistyneessä kuningaskunnassa hankkimansa ammattikokemuksen perusteella. Saeitte hyväksyi 8.3.2005 pöytäkirjan nro 96, jossa hylättiin Tokin hakemus sillä perusteella, että hänellä ei ollut Yhdistyneen kuningaskunnan myöntämää insinöörin tutkintotodistusta, sillä hän ei ollut saanut säänneltyä ammattinimikettä chartered engineer. Hänellä ei siis ollut lähtöjäsenvaltiossa (Yhdistynyt kuningaskunta) hankittuja ammattioikeuksia, joita asetuksessa 165/2000 kuitenkin edellytetään. Saeitten mukaan ympäristöinsinöörin ammattia säännellään Kreikassa muttei Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Saeitte kuitenkin päätteli siitä, että Engineering Council myöntää chartered engineer -ammattinimikkeen, että kyseessä olevaa toimintaa säännellään. Tokilla ei kuitenkaan ole tätä ammattinimiketä. Saeitten mukaan asetuksen 165/2000 4 §:n 1 momentissa säädetään kyllä direktiivin 89/48 3 artiklan a alakohdassa tarkoitetun tunnustamismekanismin soveltamisesta tapauksessa, jossa henkilö on lähtöisin jäsenvaltiosta, jossa ammattia, jota varten hakemus tehdään, harjoitetaan kyseessä olevan jäsenvaltion tämän direktiivin 1 artiklan d alakohdan toisessa alakohdassa säädetyllä tavalla tunnustamien yhdistysten tai järjestöjen sääntöjen ja valvonnan alaisuudessa.

26. Toki teki 29.3.2005 Saeitten pöytäkirjasta nro 96 oikaisuvaatimuksen, jossa hän väitti, että lautakunta menetteli lainvastaisesti jättäessään huomiotta toisaalta Tokin kolmivuotisen ammattikokemuksen palkattuna tutkijana erään Yhdistyneen kuningaskunnan

yliopiston Civil Engineering -laitoksessa ja toisaalta sen, että hänet oli rekisteröity ensimmäisen tason jäsenenä insinöörirekisteriin ja erityisesti CIWEM:iin. Saeitte, joka oli tällä välin saanut selvityksiä Engineering Councililta, tutki Tokin hakemuksen uudelleen ja hylkäsi sen uudelleen 12.4.2005 samoin perustein. Tämän jälkeen Toki nosti opetus- ja uskontoasiain ministeriötä vastaan Symvoulio tis Epikrateiasissa kanteen, jossa hän vaatii kumoamaan Saeitten pöytäkirjan nro 98, jossa se vahvisti 8.3.2005 tekemänsä päätöksen.

27. Toki väitti ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa, että Saeitte perusti lainvastaisesti hylkäävän päätöksensä asetuksen 165/2000 4 §:n 1 momentin a kohtaan, vaikka Tokin hakemusta olisi pitänyt tutkia tämän asetuksen 4 §:n 1 momentin b kohdan säännöksen perusteella, sillä ympäristöinsinöörin ammatti ei ole säännelty Yhdistyneessä kuningaskunnassa. Lisäksi Toki väittää, että hänellä on asetuksen 165/2000 2 §:n 1 momentissa tarkoitettu tutkintotodistus ja hän pystyi näyttämään toteen, että hän oli hankkinut kolmen vuoden ammattikokemuksen Yhdistyneessä kuningaskunnassa viimeisen kymmenen vuoden aikana.

28. Symvoulio tis Epikrateias on päättänyt lykätä asian ratkaisua kohtaamiensa unionin oikeuden tulkintaongelmien vuoksi ja saattaa unionin tuomioistuimen kirjaamoon 28.10.2009 saapuneella ennakkoratkaisupyynnöllä EY 234 artiklan nojalla unionin tuomioistuimen käsiteltäviksi seuraavat kaksi ennakkoratkaisukysymystä:

”1) Onko [direktiivin 89/48] 3 artiklan [ensimmäisen kohdan] b alakohtaa tulkittava siten, että tunnustamismekanismia, josta tässä säännöksessä säädetään, sovelletaan tapauksissa, joissa lähtöjäsenvaltiossa asianomainen ammatti on säännelty siinä merkityksessä, mikä tälle ilmaisulle annetaan kyseisen direktiivin 1 artiklan d alakohdan toisessa alakohdassa, mutta asianomainen henkilö ei ole täysimääräinen jäsen yhdistyksessä tai järjestössä, joka täyttää kyseisessä alakohdassa asetetut edellytykset?

2) [Siinä tapauksessa, että ensimmäiseen kysymykseen vastataan myöntävästi,] onko [direktiivin 89/48] 3 artiklan [ensimmäisen kohdan] b alakohtaa tulkittava siten, että ammatin päätoimisella harjoittamisella lähtöjäsenvaltiossa tarkoitetaan sen saman ammatin, jonka harjoittamisluvan myöntämisestä vastaanottavalle jäsenvaltiolle tehdään [direktiiviin 89/48] vedoten hakemus, harjoittamista, joka tapahtuu itsenäisen ammatinharjoittajan tai palkatun työntekijän ominaisuudessa, vai voidaanko sillä tarkoittaa myös tutkimustyön tekemistä kyseiseen ammattiin liittyvällä tieteellisellä alalla laitoksessa, joka ei lähtökohtaisesti tavoittele voittoa?”

IV Oikeudenkäynti unionin tuomioistuimessa

29. Kirjallisia huomautuksia unionin tuomioistuimelle ovat esittäneet pääasian kantaja, Kreikan hallitus ja Euroopan komissio.

30. Suullisia huomautuksia esittivät 12.10.2010 pidetyssä istunnossa pääasian kantaja, Kreikan hallitus ja Euroopan komissio.

V Oikeudellinen tarkastelu

A *Ensimmäinen ennakkoratkaisukysymys*

31. Jotta ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen ensimmäiseen kysymykseen voitaisiin vastata, on vahvistettava, että kyseinen ammatti todella kuuluu direktiivin 89/48 soveltamisalaan. Seuraavaksi on määritettävä, mihin tämän direktiivin mukaiseen ammattitoiminnan luokkaan pääasiassa kyseessä oleva ammattitoiminta kuuluu koulutusjäsenvaltiossa. Tämän jälkeen on enää ratkaistava sovellettavia tunnustamisedellytyksiä koskeva kysymys.

1. Ympäristöinsinöörin ammatti kuuluu direktiivin 89/48 soveltamisalaan

32. Olen jo täsmentänyt ensinnäkin, että kyseessä oleva direktiivi, vaikka se onkin sittemmin kumottu, muodostaa merkityksellisen oikeudellisen kehyksen sinä ajankohtana, kun Toki esitti Saeittelle hakemuksensa. [10]

33. Koska insinöörin ammattiin yleensä tai erityisesti ympäristöinsinöörin ammattiin ei ole kohdistunut alakohtaista yhdenmukaistamista, se kuuluu direktiivin 89/48 yleisiin puitteisiin.

34. Tämän lisäksi asiakirja-aineistosta ilmenee, että ympäristöinsinöörin ammatti on säännelty Kreikassa ja täyttää täten direktiivin 89/48 2 artiklan ensimmäisessä alakohdassa esitetyn edellytyksen. [11] Tokilla on tutkintotodistus, joka on annettu vähintään kolmivuotisesta koulutuksesta toisessa jäsenvaltiossa, [12] joten on katsottava, että tämä ammattitoiminta kuuluu direktiivin 89/48 soveltamisalaan.

10 – Ks. tämän ratkaisuehdotuksen 2 kohta.

11 – Ks. myös asia C-164/94, Aranitis, tuomio 1.2.1996 (Kok., s. I-135, 17 kohta).

12 – Ks. direktiivin 89/48 johdanto-osan kolmas perustelukappale ja 1 artiklan ensimmäisen alakohdan a alakohdan toinen luetelmakohta.

2. Ympäristöinsinöörin toiminnan luokittelu koulutusjäsenvaltiossa

35. Koska on selvää, että ympäristöinsinöörin ammatti on säännelty ammatti vastaanottavassa jäsenvaltiossa eli Helleenien tasavallassa, ja kun otetaan huomioon sovellettavien tunnustamisen edellytysten määritelmä, on selvitettävä, onko kyseinen toiminta koulutusjäsenvaltiossa eli Yhdistyneessä kuningaskunnassa direktiivin 89/48 nojalla sääneltyä toimintaa, säänneltyyn toimintaan rinnastettavaa toimintaa vai sääntelemätöntä toimintaa.

36. Asianomaiset osapuolet esittivät ympäristöinsinöörin ammatin sääntelemisestä tai sääntelemättömyydestä Yhdistyneessä kuningaskunnassa ristiriitaisia lausumia, jotka eivät perustu erityisen yksityiskohtaiseen analyysiin. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin täsmentää kuitenkin, että Yhdistyneessä kuningaskunnassa voimassa olevassa lainsäädännössä ei aseteta insinöörin tai ympäristöinsinöörin ammatin harjoittamiselle minkäänlaisia ehtoja.[13] Se toteaa vielä, että Engineering Councilin tehtävänä on järjestää jäsentensä ammatillisen pätevyyden arvioimismenettelyjä ja myöntää ammattinimike niille, jotka täyttävät edellytykset. Engineering Council antaa myös ammattietiikkaa koskevat säännöt jäsenilleen, jotka sitoutuvat noudattamaan niitä, ja harjoittaa tässä yhteydessä kurinpitovaltaa. Vaikka tietyt kirjalliset huomautukset ovat tältä osin ristiriitaisia, ei ole koskaan väitetty, että ympäristöinsinöörin ammatin harjoittaminen edellyttäisi Engineering Councilin jäsenyyttä ja siten chartered engineer -ammattinimikettä. Kun Tokin edustajalta tiedusteltiin asiaa unionin tuomioistuimen istunnossa, hän päinvastoin kertoi, että Toki voi toimia ympäristöinsinöörinä Yhdistyneessä kuningaskunnassa ilman Engineering Coucilin jäsenyyttä, eivätkä muut osapuolet kiistäneet tätä seikkaa.

37. Näin ollen vaikuttaa siltä, että toisin kuin Saeitte väittää, kyseessä olevaa toimintaa ei voida pitää direktiivin 89/48 1 artiklan c alakohdassa ja 1 artiklan d alakohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettuna säänneltynä toimintana. Yhteisöjen tuomioistuin on itse asiassa katsonut, että ”säännellyllä ammattitoiminnalla tarkoitetaan ammattitoimintaa, johon ryhtymistä tai jonka harjoittamista säännellään suoraan tai välillisesti lailla, asetuksilla tai hallinnollisilla määräyksillä. Ammattitoiminnan harjoittaminen tai sen aloittaminen on suoraan oikeudellisesti sääneltyä silloin, kun vastaanottavassa jäsenvaltiossa voimassa olevilla laeilla, asetuksilla tai hallinnollisilla määräyksillä luodaan järjestelmä, jolla nimenomaisesti rajoitetaan oikeus

13 – Vaikka ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen asiana on tarkistaa kyseessä olevan ammatillisen toiminnan edellytykset, se ei rajoita unionin tuomioistuimen toimivaltaa esittää joitakin täsmennyksiä: ks. asia C-149/05, Price, tuomio 7.9.2006 (Kok., s. I-7691, 39 kohta).

kyseisen ammattitoiminnan harjoittamiseen koskemaan vain tietyt edellytykset täyttäviä henkilöitä ja jolla estetään siihen ryhtyminen henkilöiltä, jotka eivät näitä täytä." [14] Ei kuitenkaan ole osoitettu, että Engineering Councilin jäsenyyden puuttuminen voisi estää ympäristöinsinöörin ammatin harjoittamisen.

38. Direktiivin 89/48 1 artiklan d alakohdan toisessa alakohdassa tarkoitetaan nimenomaan tapausta, jossa ammattitoimintaa harjoittavat "sellaisen yhdistyksen tai järjestön jäsenet, jonka tarkoituksena on erityisesti edistää ja ylläpitää korkeaa tasoa kyseisellä ammattialalla ja jonka jäsenvaltio on tätä tarkoitusta varten erityisesti tunnustanut – –". Kuten 1 artiklan d alakohdan kolmannessa alakohdassa todetaan, direktiivin 89/48 liitteessä I on luettelo, joka ei ole tyhjentävä, niistä yhdistyksistä ja järjestöistä, jotka täyttävät 1 artiklan d alakohdan toisessa alakohdassa säädetyt edellytykset, ja luettelossa mainitaan myös Engineering Council. [15] Tässä yhteydessä harjoitettu ammattitoiminta katsotaan direktiivissä säänneltyyn ammattitoimintaan rinnastettavaksi toiminnaksi. Engineering Council myöntää siis jäsenilleen "tutkintotodistuksen", [16] jota ei kuitenkaan johdonmukaisesti edellytetä kaikilta niiltä, jotka haluavat harjoittaa ympäristöinsinöörin ammattitoimintaa.

39. Yhdistyneessä kuningaskunnassa ympäristöinsinööriltä ei siis edellytetä pakollista rekisteröintiä Engineering Counciliin ennen ammattitoiminnan aloittamista. Vaikka voidaan ajatella, että chartered engineerillä on kaupallista etua tai etulyöntiasema työmarkkinoille pääsyssä, [17] kyse on pelkästä oletuksesta, joka ei missään tapauksessa aseta kyseenalaiseksi sitä, että tämä ammattinimike ei ole edellytyksenä kyseessä olevan ammattitoiminnan harjoittamiselle.

40. Tämä seikka on merkittävä, koska se vahvistaa, että on täysin mahdollista harjoittaa insinöörin ammattia ilman chartered engineer -ammattinimikettä, toisin sanoen ilman direktiivin 89/48 1 artiklan d alakohdan toisessa alakohdassa tarkoitetun ammatillisen yhdistyksen jäsenyyttä. Se myös selittää, miksi tällöin on kyseessä ainoastaan säänneltyyn ammattitoimintaan *rinnastettava* toiminta. Kun lisäksi otetaan huomioon direktiiviin liitetty luettelo, mielestäni on selvää, että unionin lainsäätäjä on näin halunnut korostaa näiden yhdistysten ja järjestöjen

14 – Em. asia Aranitis, tuomion 18 ja 19 kohta.

15 – Ks. liitteessä olevan, Yhdistynyttä kuningaskuntaa koskevan kappaleen 21 kohta.

16 – Ks. direktiivin 89/48 1 artiklan d alakohdan toisen alakohdan ensimmäinen luetelmakohta.

17 – Tällä tekijällä ei joka tapauksessa ole merkitystä, koska yhteisöjen tuomioistuin on selvästi todennut ammatin luokittelemisesta säännellyksi vastaanottavassa jäsenvaltiossa, että "se, onko kyseessä säännelty ammatti, riippuu vastaanottavassa jäsenvaltiossa vallitsevasta oikeudellisesta tilanteesta, eikä sen työmarkkinoilla vallitsevista olosuhteista" (em. asia Aranitis, tuomion 23 kohta).

olemassaoloa sekä niiden mahdollista historiallista ja kulttuurista painoarvoa kyseessä olevissa jäsenvaltioissa, [18] muttei todellakaan niihin rekisteröitymisen pakollisuutta. [19] Tämän vuoksi se, että Toki ei ole Engineering Councilin täysimääräinen jäsen, ei joka tapauksessa ole este ympäristöinsinöörin ammatin harjoittamiselle koulutusjäsenvaltiossa.

41. Engineering Councilin olemassaolo ja sen tunnustaminen direktiivissä todistavat viime kädessä siitä, että insinöörin (ja täsmällisemmin ympäristöinsinöörin) ammatin harjoittaminen voidaan luokitella kahteen eri ryhmään sovellettaessa direktiiviä 89/48.

42. Kun asianomaisesta tulee vapaaehtoisesti Engineering Councilin täysimääräinen jäsen, hän saa ammattinimikkeen chartered engineer. Hänen tällöin harjoittamaansa ammattitoimintaa on pidettävä säänneltyyn toimintaan rinnastettavana ammattitoimintana, koska direktiivin 1 artiklan d alakohdan toisessa alakohdassa säädetään, että ”ammattitoimintaa pidetään säänneltynä ammattitoimintana, kun sitä harjoittavat sellaisen yhdistyksen tai järjestön jäsenet”, joihin säännöksessä viitataan.

43. Kun asianomainen puolestaan harjoittaa ammattiaan olematta direktiivin 89/48 1 artiklan d alakohdan toisessa ja kolmannessa alakohdassa tarkoitetun yhdistyksen tai järjestön jäsen, kyseessä olevaa toimintaa ei enää voida katsoa koulutusjäsenvaltiossa samassa säännöksessä tarkoitetuksi säänneltyyn toimintaan rinnastettavaksi toiminnaksi.

44. Näin ollen ympäristöinsinöörin ammatin harjoittaminen. sellaisena kuin Toki väittää sitä harjoittaneensa, [20] toisin sanoen ilman Engineering Councilin täysimääräistä jäsenyyttä ja näin ollen ilman chartered engineer -ammattinimikettä, on siis katsottava sääntelemättömäksi ammattitoiminnaksi.

45. Kuten Kreikan hallitus on kirjallisissa huomautuksissaan oikeutetusti todennut, komissio oli lisäksi ottanut vuonna 2003 eli samana vuonna, jolloin Toki esitti ensimmäisen hakemuksensa Saeittelle, vastaavan kannan Euroopan parlamentin

18 – Tältä osin on pantava merkille, että liite koskee yksinomaan Yhdistyneen kuningaskunnan ja Irlannin yhdistyksiä ja järjestöjä.

19 – Minusta on esim. vaikea ajatella, että kirjastonhoitajan ammatin harjoittaminen edellyttäisi Yhdistyneessä kuningaskunnassa pakollista rekisteröintiä Library Associationiin, joka on yksi direktiivin liitteessä mainituista ammatillisista yhdistyksistä tai järjestöistä (ja josta on myöhemmin tullut Chartered Institute of Library and Information Professionals).

20 – Tämä varovainen muotoilu on tarpeen unionin tuomioistuimelle esitetyn toisen kysymyksen vuoksi, jonka yhteydessä on nimenomaan pohdittava sitä, missä määrin Toki on tosiasiassa harjoittanut ympäristöinsinöörin ammattia.

vetoomusvaliokunnassa tapauksessa, jossa Kreikan kansalainen oli täysin Tokiin verrattavassa tilanteessa. [21] Komissio totesi tuolloin selvästi, että koska insinöörin ammattia ei säännellä Yhdistyneessä kuningaskunnassa erityisin säännöksin, oli olemassa kaksi erilaista tapausta sen mukaan, oliko asianomaisella chartered engineer -ammattinimike vai ei. On siis hyvin yllättävää, että komissio omaksuu kirjallisissa huomautuksissaan täysin vastakkaisen ja järkkymättömän kannan, jonka mukaan ympäristöinsinöörin ammatin harjoittamisesta säädetään 1 artiklan d alakohdan ensimmäisessä alakohdassa, luettuna yhdessä 1 artiklan d alakohdan toisen alakohdan kanssa, että sovellettavat tunnustamisen edellytykset ovat ne, joita sovelletaan säänneltyihin ammatteihin.

46. Tulkinta, jonka mukaan saman ammatin harjoittaminen voitaisiin luokitella kahdella eri tavalla direktiivin 89/48 nojalla sen mukaan, millä edellytyksin sitä harjoitetaan (jäsenenä vai ei), vahvistetaan unionin oikeuden myöhemmässä kehityksessä ja erityisesti edellä mainitussa direktiivissä 2005/36, jolla kumottiin ja korvattiin direktiivi 89/48, ja jota ei, minä muistutan, voitu ajallisesti soveltaa hetkellä, jona Toki esitti hakemuksensa. Direktiivin 2005/36 3 artiklan 2 kohtaa sovelletaan ”liitteessä I tarkoitetun yhdistyksen tai järjestön *jäsenten* [22] harjoittamaan ammattiin” (tässä liitteessä mainitaan Engineering Council) ja kyseisen kohdan mukaan tämä ammatti rinnastetaan säänneltyyn ammattiin. [23]

47. Sitä paitsi on niin, että vaikka unionin tuomioistuin katsoisi sen, että yhdistys tai järjestö täyttää tietyn ammattitoiminnan osalta direktiivin 89/48 1 artiklan d alakohdan toisen alakohdan edellytykset, antavan kyseessä olevalle toiminnalle säänneltyyn ammattitoimintaan rinnastettavan ammattitoiminnan aseman myös silloin, kun ammattitoimintaa harjoittavat henkilöt eivät ole kyseisen yhdistyksen tai järjestön jäseniä, tällaisella päätelmällä ei ole vaikutusta sovellettavien tunnustamisedellytysten määrittämiseen, kuten jäljempänä osoitan.

21 – L. Kounisin vetoomus nro 786/2002. Kounisilla oli Yhdistyneessä kuningaskunnassa saatu insinöörin tutkintotodistus, mutta hän ei ollut Engineering Councilin jäsen eikä hänellä ollut chartered engineer -ammattinimikettä. Hän haki tutkintotodistuksensa tunnustamista Kreikassa voidakseen harjoittaa siellä insinöörin ammattia, mutta Saeitte hylkäsi hakemuksen.

22 – Kursivointi tässä.

23 – Direktiivin 52 artiklan 2 kohdassa puolestaan todetaan, että ”jos 3 artiklan 2 kohdassa tarkoitettu yhdistys tai järjestö sääntelee ammattia vastaanottavassa jäsenvaltiossa, jäsenvaltioiden kansalaiset saavat käyttää kyseisen järjestön tai yhdistyksen antamaa ammattinimikettä tai sen lyhennettä ainoastaan, jos he todistavat olevansa järjestön tai yhdistyksen jäseniä”. Säännös koskee siis ainoastaan kyseisen yhdistyksen myöntämän ammattinimikkeen käytön edellytyksiä, eikä siitä tai direktiivistä 89/48 voida päätellä, että ainoastaan näiden yhdistysten jäsenillä on oikeus harjoittaa kyseistä ammattia.

3. Ympäristöinsinöörin ammattitoimintaan sovellettavien tunnustamisedellytysten määrittäminen pääasian kantajan tilanteessa

48. Direktiivillä 89/48 perustetaan järjestelmä, joka ”vahvistaessaan yhteisön kansalaisen oikeutta käyttää ammattitaitoaan kaikissa jäsenvaltioissa täydentää ja lujittaa kansalaisten oikeutta hankkia taitonsa missä he haluavat”.[24] Kuten yhteisöjen tuomioistuimella on jo ollut tilaisuus korostaa, on kuitenkin niin, että ”direktiivillä 89/48 käyttöön otettu tunnustamismenetelmä ei johda tutkintotodistusten ja kyseessä olevan ammattipätevyyden automaattiseen ja ehdottomaan tunnustamiseen”.[25] Tämän direktiivin 3 artiklassa määritetään siis kaksi erilaista tunnustamismenetelmää, ja vain toista niistä voidaan soveltaa tiettyyn tosiseikastoon.[26]

49. Direktiivin 89/48 3 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohtaa sovelletaan, kun ammatti on säännelty koulutusjäsenvaltiossa. Tällöin toimivaltaisen kansallisen viranomaisen tehtävänä on todeta, että hakijalla todella on tutkintotodistus, jota koulutusjäsenvaltiossa edellytetään, jotta hän voi harjoittaa kyseessä olevaa säänneltyä ammattia sekä vastaanottavassa jäsenvaltiossa että koulutusjäsenvaltiossa.

50. Kyseessä olevan direktiivin 3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdassa puolestaan säädetään erilaisesta tunnustamismenettelystä, joka perustuu koulutusjäsenvaltiossa saatuun ammattikokemukseen tapauksessa, jossa kyseinen jäsenvaltio ”ei sääntele tätä ammattia 1 artiklan c alakohdassa ja 1 artiklan d alakohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetulla tavalla”. Näin ollen 3 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdan soveltamisala määritetään lukemalla sitä yhdessä 3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdan kanssa, mikä johtaa päinvastaisen päätelmän mukaisesti siihen, että 3 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdassa tarkoitettua mekanismia sovelletaan, kun ammatti tai ammattitoiminta katsotaan säännellyksi koulutusjäsenvaltiossa.

51. Jos unionin tuomioistuin katsoo ehdottamallani tavalla, että ympäristöinsinöörin ammattitoiminta, sellaisena kuin Toki väittää sitä harjoittaneensa, ei ole koulutusjäsenvaltiossa säänneltyä toimintaa, nyt esillä olevassa asiassa on siis sovellettava 3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdassa säädettyjä tunnustamisedellytyksiä.

52. Jos unionin tuomioistuin päättää päinvastoin katsoa, että ympäristöinsinöörin ammattitoiminta, sellaisena kuin Toki väittää sitä harjoittaneensa, onkin (direktiivin 89/48 1 artiklan d alakohdan toisessa

24 – Ks. direktiivin 89/48 johdanto-osan 13 perustelukappale.

25 – Asia C-274/05, komissio v. Kreikka, tuomio 23.10.2008 (Kok., s. I-7969, 39 kohta).

26 – Em. asia Price, tuomion 36 kohta.

alakohdassa tarkoitettua) säänneltyyn ammattitoimintaan rinnastettavaa toimintaa, unionin tuomioistuimen on otettava huomioon, että 3 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdassa säädettyjä edellytyksiä sovelletaan ainoastaan (kyseisen direktiivin 1 artiklan c alakohdassa ja d alakohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettuun) säänneltyyn toimintaan.

53. Direktiivin 89/48 3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdassa säädettyä tunnustamismekanismia sovelletaan nimittäin sekä silloin, kun ammatti ei ole säännelty koulutusjäsenvaltiossa, että silloin, kun toiminta on 1 artiklan d alakohdan toisessa alakohdassa tarkoitettua säänneltyyn toimintaan rinnastettavaa toimintaa.

54. Unionin tuomioistuimen oikeuskäytännön perusteella tilanne ei kuitenkaan näytä olevan aivan näin selkeä.

55. Yhteisöjen tuomioistuin on jo katsonut, että ”[direktiivin 89/48] 3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohtaa sovelletaan ainoastaan, jos kyseessä olevaa ammattia ei ole säännelty [koulutus]jäsenvaltiossa”,[27] mutta se ei kuitenkaan ole erityisellä tavalla erottanut muista säänneltyyn ammattitoimintaan rinnastettavaa ammattitoimintaa.

56. Yhteisöjen tuomioistuimen kanta asiassa Price[28] on tältä osin pikemminkin yllättävä. Kyseisessä asiassa Price oli suorittanut direktiivin 1 artiklan d alakohdan toisessa alakohdassa tarkoitetun ja direktiivin liitteessä mainitun järjestön hyväksymän Bachelor-tutkinnon. Hänestä ei kuitenkaan koskaan ollut tullut kyseessä olevan järjestön (Royal Institution of Chartered Surveyors) jäsentä. Vaikka yhteisöjen tuomioistuimelle esitetty ennakkoratkaisukysymys ei koskenut tällaisessa tilanteessa sovellettavan tunnustamismekanismin määrittämistä, se katsoi, että kun otetaan huomioon ”ettei Price ole Royal Institution of Chartered Surveyorsin jäsen, nyt käsiteltävänä olevassa asiassa ei ole kysymys mainitun järjestön antamien tutkintotodistusten tunnustamisesta [3 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdan] nojalla, vaikka osoittautuisi, että [kyseessä olevassa] ammatissa on kyse mainitun järjestön antamien säännösten nojalla Yhdistyneessä kuningaskunnassa säännellystä ammatista”.[29] Yhteisöjen tuomioistuin antoi näin ymmärtää, että jos Price olisi ollut kyseessä olevan järjestön jäsen ja näin ollen sen myöntämän tutkintotodistuksen haltija, asiassa olisi tuolloin sovellettu 3 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdassa tarkoitettua tunnustamismekanismia, vaikka kyseinen ammattitoiminta olikin vain 1 artiklan d alakohdan toisessa alakohdassa tarkoitettua säänneltyyn toimintaan rinnastettavaa toimintaa. Yhteisöjen tuomioistuin päätteli siis, että ”direktiivin 89/48 3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohtaa sovelletaan, jos kyseistä ammattia ei säännellä siinä jäsenvaltiossa, jossa koulutus on hankittu. Näin ollen – – tämä säännös tulee sovellettavaksi ainoastaan, mikäli Royal Institution of Chartered Surveyors ei täyttäisi – – 1 artiklan d alakohdan toisessa alakohdassa säädettyjä edellytyksiä”[30]. Edellä esitetyistä syistä tällainen ratkaisu on mielestäni selvästi ristiriidassa 3 artiklan ensimmäisen kohdan b

27 – Asia C-141/04, Peros, tuomio 14.7.2005 (Kok., s. I-7163, 31 kohta).

28 – Em. tuomio.

29 – Ibid., tuomion 47 kohta.

30 – Ibid., tuomion 48 kohta.

alakohdan sanamuodon kanssa, joten unionin tuomioistuimen olisi tarkoituksenmukaista hyödyntää nyt esillä olevan asian tarjoamaa mahdollisuutta oikaista oikeuskäytäntöään tältä osin.

57. Tältä osin en voi välttää ajatusta, että direktiivin 89/48 1 artiklan d alakohdan toisen alakohdan soveltamisalaan kuuluvan toiminnan osalta on tärkeää viitata kattavaan ilmaisuun ”säänneltyyn ammattitoimintaan rinnastettava ammattitoiminta”. Siinä määrin kun tällaiseen toimintaan ei sovelleta täsmälleen samaa tunnustamismekanismia kuin 1 artiklan d alakohdan ensimmäisessä alakohdassa tarkoitettuun säänneltyyn toimintaan, ensimmäisen rinnastaminen toiseen ei voi olla täydellistä. Tässä tilanteessa on hyvin harhaanjohtavaa edelleen nimittää säännellyksi toiminnaksi toimintaa, joka ainoastaan rinnastetaan direktiivin 89/48 nojalla säänneltyyn ammattitoimintaan.

58. Tämän lisäksi – ja nämä viimeiset huomautukset pätevät vain siinä tilanteessa, että unionin tuomioistuin katsoo, että ympäristöinsinöörin ammattitoiminta, sellaisena kuin Toki väittää sitä harjoittaneensa, on direktiivin 89/48 1 artiklan d alakohdan toisessa alakohdassa tarkoitettua säänneltyyn ammattitoimintaan rinnastettavaa toimintaa – on pantava merkille, että asetuksessa 165/2000 direktiivin 89/48 3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohta on pantu täytäntöön epätäydellisesti, mikä on todennäköisesti ylläpitänyt epätietoisuutta Saeittessa. Kyseessä olevan asetuksen 4 §:n 1 momentin b kohdassa, jossa säädetään direktiivin 89/48 3 artiklan b alakohdassa tarkoitettujen tunnustamisedellytysten soveltamisesta, viitataan toiminnan luokittelemiseksi lähtöjäsenvaltiossa säännellyksi ammatiksi asetuksen 2 §:n 3 momenttiin [31] ja 2 §:n 4 momenttiin kokonaisuudessaan [32] eikä ainoastaan 2 §:n 4 momentin ensimmäiseen kohtaan. Saeitten päätöksen perusteella tästä seuraa, että direktiivin 3 artiklan b alakohdassa säädettyjen tunnustamisedellytysten soveltaminen on mahdotonta tapauksissa, joissa asianomainen henkilö on lähtöisin jäsenvaltioista, joissa ammattia, jota varten direktiiviin perustuva hakemus tehdään, harjoitetaan osittain kyseessä olevan jäsenvaltion direktiivin 1 artiklan d alakohdan toisen alakohdan mukaisesti tunnustamien yhdistysten tai järjestöjen valvonnassa. Direktiivin 3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohtaa ei siis ole pantu asianmukaisesti täytäntöön.

59. Näin ollen mikään ei estä Tokia vetoamasta tähän säännökseen ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa. Yhteisöjen tuomioistuin on jo pitkään katsonut, että

31 – Joka vastaa direktiivin 89/48 1 artiklan c alakohtaa.

32 – Joka vastaa direktiivin 89/48 1 artiklan d alakohtaa.

”direktiivin [89/48] tarkoituksena on oikeuksien suominen toisten jäsenvaltioiden kansalaisille” [33] ja todennut jo, että ”direktiivin 89/48 3 artiklan [ensimmäisen kohdan] a alakohta on sisältönsä osalta ehdoton ja riittävän täsmällinen. Yksityiset oikeussubjektit voivat näin ollen vedota tähän säännökseen kansallisessa tuomioistuimessa kyseisen direktiivin kanssa ristiriitaisten kansallisten säännösten soveltamisen syrjäyttämiseksi”. [34] Minä puolestani katson, että samoin on pääteltävä 3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdan osalta, sillä siinä määrin 3 artikla vaikuttaa minusta jakamattomalta kokonaisuudelta, ainakin mitä tulee sen ensimmäiseen alakohtaan kokonaisuudessaan.

60. Ehdotan, että ensimmäiseen kysymykseen vastataan, että direktiivin 89/48 3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohtaa on tulkittava siten, että tunnustamismekanismia, josta tässä säännöksessä säädetään, sovelletaan tapauksissa, joissa koulutusjäsenvaltiossa ammatti rinnastetaan tämän direktiivin 1 artiklan d alakohdan toisessa alakohdassa tarkoitettuun säänneltyyn ammattitoimintaan. Koska direktiivin 89/48 3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohtaa sovelletaan niin koulutusjäsenvaltiossa säänneltyyn ammattitoimintaan rinnastettavaan ammattitoimintaan kuin sääntelemättömäänkin ammattitoimintaan, sillä, onko asianomainen henkilö täysimääräinen jäsen yhdistyksessä tai järjestössä, joka täyttää kyseessä olevan direktiivin 1 artiklan d alakohdan toisessa alakohdassa asetetut edellytykset, ei ole vaikutusta sovellettavan tunnustamismekanismin määrittämiseen.

B *Toinen ennakkoratkaisukysymys*

61. Jos unionin tuomioistuin katsoo, että Tokin tapauksessa sovellettavat tunnustamisedellytykset hetkellä, jona Saeitte tarkasteli tapausta, ovat direktiivin 89/48 3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdassa säädetyt, ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin haluaa tietää, onko Tokin yliopiston tutkijana vuosina 1999–2002 hankkima ammattikokemus katsottava ympäristöinsinöörin ammatin päätoimiseksi harjoittamiseksi kahden vuoden ajan viimeksi kuluneen 10 vuoden aikana.

1. Toisen kysymyksen tutkittavaksi ottaminen

62. Aluksi huomautan, että ennakkoratkaisukysymyksen esittäneen tuomioistuimen toisen kysymyksen tutkittavaksi ottamisen edellytysten täyttyminen ei käy ilmi välittömästi. Koska ennakkoratkaisua pyytäneessä tuomioistuimessa on nostettu Saeitten kiistanalaista päätöstä koskeva kumoamiskanne, se että unionin tuomioistuin päättää vastata ensimmäiseen kysymykseen ehdottamallani

33 – Asia C-365/93, komissio v. Kreikka, tuomio 23.3.1995 (Kok., s. I-499, 9 kohta).

34 – Asia C-102/02, Beuttenmüller, tuomio 29.4.2004 (Kok., s. I-5405, 55 kohta); vastaavasti em. asia Peros, tuomion 32 kohta.

tavalla, riittää siihen, että ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin kumoaa kiistanalaisen päätöksen ja palauttaa asian hallintoviranomaisille. Lisäksi kyseessä oleva päätös perustuu mekanismiin, joka kansallisessa lainsäädännössä vastaa direktiivin 89/48 3 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohtaa, joten Saeitte on tehnyt päätöksen siitä, voiko Toki vedota vastaavaan tutkintotodistukseen, mutta se ei ole ratkaissut sitä, voidaanko Tokin Yhdistyneessä kuningaskunnassa tutkijana hankkima ammattikokemus ottaa pätevästi huomioon kyseessä olevan direktiivin 3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdassa tarkoitettua tunnustamismekanismia sovellettaessa. Jos asia otetaan uudestaan tutkittavaksi Kreikan hallintoviranomaisessa, asiaa ei enää voida ratkaista direktiivin 89/48 perusteella, koska tämä direktiivi on kumottu direktiivillä 2005/36. [35]

63. Edellä esitetystä huolimatta tietyt seikat vakuuttavat minut siitä, että kysymys on otettava tutkittavaksi.

64. Ensinnäkään yksikään kirjallisia huomautuksia esittäneistä asianomaisista osapuolista ei ole riitauttanut toisen kysymyksen tutkittavaksi ottamista.

65. Toiseksi vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan EY 234 artiklan, josta on tullut SEUT 267 artikla, mukaisessa menettelyssä ”yksinomaan kansallisen tuomioistuimen, jossa asia on vireillä ja joka vastaa annettavasta ratkaisusta, tehtävänä on kunkin asian erityispiirteiden perusteella harkita, onko ennakkoratkaisu tarpeen asian ratkaisemiseksi ja onko sen unionin tuomioistuimelle esittämillä kysymyksillä merkitystä asian kannalta. Kun esitetyt kysymykset koskevat unionin oikeuden tulkintaa, unionin tuomioistuimen on tämän vuoksi lähtökohtaisesti ratkaistava ne”. [36] Ainoastaan poikkeustapauksessa unionin tuomioistuimen on oman toimivaltansa arvioimiseksi tutkittava ne olosuhteet, joiden vallitessa kansallinen tuomioistuin esitti ennakkoratkaisukysymyksen. [37] Täsmällisemmin sanottuna ”kansallisen tuomioistuimen esittämään ennakkoratkaisukysymykseen vastaamisesta kieltäytyminen on mahdollista vain, jos on ilmeistä, että pyydetyllä unionin oikeuden tulkinnalla ei ole mitään yhteyttä pääasian tosiseikkoihin tai kohteeseen, jos ongelma on luonteeltaan hypoteettinen tai jos unionin tuomioistuimella ei ole tiedossaan niitä tosiseikkoja ja oikeudellisia seikkoja, jotka ovat tarpeen, jotta se voisi antaa hyödyllisen vastauksen sille esitettyihin kysymyksiin”. [38] Ymmärrän ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen perustelut, joiden mukaan on tärkeää tarjota hallintoviranomaiselle, jonka päätös hyvin todennäköisesti kumotaan, sen uuden päätöksen tekemiseksi tarvitsemat suuntaviivat. Pyydetyllä unionin oikeuden säännöksen tulkinnalla on ilmeinen yhteys pääasiaan, ratkaistaanpa asia sitten direktiivin 89/48 perusteella tai direktiivin 2005/36 13 artiklan 2 kohdan, jossa toistetaan direktiivissä 89/48 säädetyt tunnustamisen edellytykset, perusteella. Näin ollen yksikään kolmesta tilanteesta, jonka perusteella unio-

35 – Direktiivin 2005/36 63 artiklan mukaan jäsenvaltioiden oli nimittäin alettava noudattaa kyseisen direktiivin säännöksiä viimeistään 20.10.2007.

36 – Asia C-440/08, Gielen, tuomio 18.3.2010 (Kok., s. I-2323, 27 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen).

37 – Ibid., 28 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen.

38 – Ibid., 29 kohta oikeuskäytäntöviittauksineen.

nin tuomioistuin voisi kieltäytyä vastaamasta ennakkoratkaisukysymykseen, ei toteudu nyt esillä olevassa asiassa.

66. Lisäksi totean, että direktiivin 2005/36 johdanto-osan 14 perustelukappaleessa todetaan selvästi, että ”direktiiveissä 89/48/ETY ja 92/51/ETY vahvistetut tunnustamisjärjestelmät eivät muutu”. Näin ollen unionin tuomioistuimen tähän toiseen kysymykseen antamalla vastauksella tarjoamilla selvennyksillä on siis merkitystä, ratkaistaanpa asia sitten direktiivin 89/48 tai direktiivin 2005/36 perusteella.

67. Tämän vuoksi ehdotan, että unionin tuomioistuin ottaa toisen kysymyksen tutkittavaksi ja tarkastelee sitä perusteellisesti.

2. Ammatin päätoiminen harjoittaminen

68. Direktiivin 89/48 3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdan tunnustamisedellytyksiä sovellettaessa kansallinen viranomainen ei voi kieltää hakijaa harjoittamasta kyseessä olevaa ammattitoimintaa, jos tämä on harjoittanut kyseessä olevaa ammattia päätoimisesti kahden vuoden ajan jäsenvaltiossa, jossa tätä ammattia ei säännellä. Direktiivin 3 artiklan toisessa alakohdassa täsmennetään, että ensimmäisessä alakohdassa tarkoitetaan nimenomaan ammattikokemusta. Direktiivin 89/48 1 artiklan e alakohdassa määritetään kuitenkin, että ammattikokemuksella tarkoitetaan ”tämän ammatin tosiasiallista ja luvallista harjoittamista jäsenvaltiossa”. Näin ollen ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen toiseen kysymykseen vastaamiseksi on selvitettävä, voidaanko Tokin harjoittamaa toimintaa yliopistossa, joka oli palkannut hänet vuodesta 1999 vuoteen 2002, pitää ympäristöinsinöörin ammatin tosiasiallisena ja päätoimisena harjoittamisena.

69. Tokin tapaus on sikäli erityinen, että saadakseen luvan harjoittaa ympäristöinsinöörin ammattia Kreikassa hän vetoaa kolmen vuoden ammattikokemukseen, jonka hän on hankkinut ei niinkään ympäristöinsinöörinä vaan ympäristötekniikan alan tutkijana. Pääasian kantaja on työskennellyt kolmen vuoden ajan nimikkeellä researcher Portsmouthin yliopistossa. Tässä tehtävässään Toki osallistui myös opiskelijoiden avustamiseen opinnoissa ja erilaisiin akateemisiin tehtäviin (hän toimi esimerkiksi ympäristöteknologian tutkimusryhmässä, laati raportteja ja esitteli tieteellisiä tuloksia yliopisto- ja teollisuusalalle). Asiakirja-aineistosta ilmenee, että hän teki myös yhteistyötä nestemäisten

jätteiden käsittelyteknologiaan erikoistuneen yksityisen yrityksen kanssa ja suoritti tässä yhteydessä puhdistamolietteen käsittelyn laadun valvomiseen liittyviä laboratorioanalyysejä. Viimeksi mainittu toiminta on Tokin mukaan olennainen osa ympäristöinsinöörin ammattia.

70. Kun otetaan huomioon kysymyksen sanamuoto sekä pääasian kantajan tätä seikkaa korostavat huomautukset, haluan täsmentää ensinnäkin, ettei ole kiistetty eikä ole epäilystä siitä, että Tokin harjoittaman kaltainen tutkimustoiminta on ammattitoiminnan harjoittamista palkatun työntekijän ominaisuudessa. Ennakkoratkaisua pyytänyt tuomioistuin on katsonut asianmukaiseksi täsmentää toisen kysymyksen sanamuodossa, että Tokin tutkimustyön tekijänä hankkima ammattikokemus on saatu laitoksessa, joka ”ei lähtökohtaisesti tavoittele voittoa”. Sillä, tavoitteleeko kyseinen laitos voittoa vai ei, ei ole mitään merkitystä pääasian oikeudenkäynnin kannalta. Merkitystä on nimittäin vain sillä, onko ammattikokemus hankittu harjoittamalla ammattitoimintaa itsenäisen ammatinharjoittajan tai palkatun työntekijän ominaisuudessa. Kiistetty ei myöskään ole sitä, että Portsmouthin yliopisto oli palkannut Tokin.

71. Ongelmana ei siis ole sen selvittäminen, voidaanko yliopiston tutkijan toimintaa sellaisenaan pitää ammattikokemuksena. Varsinainen kysymys, joka onkin vaikeampi ratkaista, koskee sitä, onko tutkimustoiminta, jota on harjoitettu alalla, joka ainakin osittain liittyy – ennakkoratkaisua pyytäneen tuomioistuimen käyttämää termiä käyttääkseni – ympäristöinsinöörin ammattiin, täysin rinnastettavissa unionin oikeudessa tarkoitettuun kyseessä olevan ammatin tosiasialliseen harjoittamiseen.

72. Toisin sanoen, jos Toki olisi halunnut saada luvan harjoittaa Kreikassa tutkijan ammattia, olettaen luonnollisesti, että sääntelemättömään ammattitoimintaan tai sääntelyyn ammattitoimintaan rinnastettavaan toimintaan sovellettavia tunnustamisedellytyksiä olisi tällöin sovellettu, hänen toisen jäsenvaltion yliopistossa hankkimansa kokemus olisi varmasti pitänyt ottaa huomioon.

73. Nyt esillä olevassa asiassa epäselvyyttä aiheuttaa se, että Tokilla on kolmen vuoden ammattikokemus tutkimusalalta, joka kuitenkin liittyy ympäristöteknologian alaan. Ongelmallisuutta lisää se, ettei yksikään osapuolista ole ottanut kantaa Tokin yliopistossa harjoittaman toiminnan ja ympäristöinsinöörin ammatin ”tosiasiallisen” harjoittamisen yhteydessä harjoitettavan toiminnan välillä

esiintyväksi väitetyn yhteyden olemassaoloon ja tiiviyteen.

74. Kuten olen jo todennut, direktiivissä 89/48 edellytetty päätoiminen ammatinharjoittaminen viittaa ammattikokemukseen, joka on hankittu jäsenvaltiossa, jossa tätä ammattia ei säännellä. Sillä tarkoitetaan todellakin ”tämän ammatin tosiasiallista ja luvallista harjoittamista”. On katsottava, että ”tämä ammatti” tarkoittaa ammattia, jonka tunnustamista vastaanottavassa jäsenvaltiossa on haettu. Tokin hakemus koskee ympäristöinsinöörin ammattitoimintaa. Edellä esitetyn perusteella on todettava, että Tokin nimikkeellä researcher hankkimaa ammattikokemusta ei voida a priori täysimääräisesti rinnastaa ympäristöinsinöörin ammatin tosiasialliseen harjoittamiseen, sillä hän ei ole harjoittanut Yhdistyneessä kuningaskunnassa juuri tätä ammattia. Direktiivin 89/48 3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdassa täsmennetään tältä osin nimenomaan, että tunnustaminen edellyttää, että kyseessä on ”tämän” ammatin harjoittaminen, toisin sanoen ammatin, jonka harjoittamista hakemus koskee. Tämä on pääpiirteittäin myös se päätelmä, jonka komissio teki edellä mainitussa Euroopan parlamentin vetoomusvaliokunnalle antamassaan vastauksessa. [39]

75. Antaessaan ratkaisun direktiivin 89/48 nojalla tapauksessa, jossa oli kyse koulutusjäsenvaltiossa vaaditusta tutkintotodistuksesta silloin, kun valtiossa säännellään ”kyseisen saman ammatin” harjoittamisen aloittamista sen alueella, yhteisöjen tuomioistuin on jo todennut, että ”direktiivin 3 artiklan ensimmäisen kohdan a alakohdassa olevan ilmaisun ’kyseinen sama ammatti’ on ymmärrettävä tarkoittavan ammatteja, jotka lähtöpaikan jäsenvaltiossa ja vastaanottavassa jäsenvaltiossa ovat joko samoja tai vastaavia taikka tietyissä tapauksissa ainoastaan samankaltaisia niihin kuuluvan toiminnan lajin osalta”. [40] Katson, että tämä tulkinta pätee loogisesti myös 3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohtaan, jossa viitataan ”kyseisen ammatin” päätoimiseen harjoittamiseen.

76. Lisäksi yhteisöjen tuomioistuimen tulkinta ilmaisusta ”kyseinen sama ammatti” sallii tietyn mukautuksen, koska sen mukaan kyse voi olla myös ammateista, jotka ovat samankaltaisia niihin kuuluvan toiminnan osalta. Näin ollen tutkintojen ja ammattikokemuksen tunnustamisesta vastaavan kansallisen viranomaisen, tässä tapauksessa Saeitten, on määritettävä, voivatko tehtävät, joita Toki suoritti tehdessään yhteistyötä alan yksityisen yrityksen kanssa, olla Tokin väittämän mukaisesti, olennainen osa ympäristöinsinöörin ammattitoimintaa, toisin sanoen olennainen

39 – Komissio katsoi nimittäin, että direktiivin 89/48 3 artiklan ensimmäisen alakohdan b alakohdassa edellytetty ammattikokemus on hankittava samassa ammatissa, jonka osalta asianomainen on hankkinut pätevyyden ja pyytää tunnustamista. Komissio katsoi, että koska Kounis vetosi ainoastaan nimikkeellä lecturer hankkimaansa kokemukseen, hän ei voinut vedota insinöörinä hankkimaansa ammattikokemukseen (ks. em. vetoomus nro 786/2002).

40 – Asia C-330/03, Colegio, tuomio 19.1.2006 (Kok., s. I-801, 20 kohta).

osa unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä tarkoitettua samankaltaista ammattia.

77. Kun Saeitte on arvioinut yhteyden Tokin yliopistotyössään suorittamien tehtävien sekä ympäristöinsinöörin ammatin tosiasiallisen harjoittamisen yhteydessä suoritettavien tehtävien välillä, seuraavaksi on tutkittava, onko Toki niinä kolmena vuonna, joiden aikana hän työskenteli yliopistossa nimikkeellä researcher, tosiasiallisesti harjoittanut vähintään kaksi vuotta päätoimisesti toimintaa, joka on olennainen osa ympäristöinsinöörin ammattia, koska asiakirja-aineistosta ilmenee, että Toki on näiden kolmen vuoden aikana harjoittanut muuta toimintaa, jolla ei selvästikään ole yhteyttä ympäristöinsinöörin ammatin tosiasialliseen harjoittamiseen (esimerkiksi opiskelijoiden avustaminen).

78. Lisään vielä, ettei voida sulkea pois sitä, että sellaisen toiminnan harjoittaminen, joka ainoastaan liittyy siihen ammatilliseen toimintaan, jonka harjoittamista pyyntö koskee mutta joka ei kylläkään voi merkitä kyseisen ammatin tosiasiallista harjoittamista, edistää osaltaan hakemuksen esittäjän tätä toimintaa koskevien tietojen ja taitojen hankkimista ja vahvistamista. On kuitenkin todennäköistä, että Tokin ja yksityisen yrityksen välinen yhteistyö ei ole antanut asianomaiselle mahdollisuutta harjoittaa kaikkea sitä toimintaa, joita tämä joutuisi harjoittamaan ympäristöinsinöörin ammatin tosiasiallisen harjoittamisen yhteydessä. Toki ei esimerkiksi ole ollut yhteydessä asiakaskuntaan; voidaan myös olettaa, että ympäristöinsinöörin on tunnettava kansalliset kaupunkisuunnittelua ja luonnonsuojelua koskevat säännöt, ja Toki ei kenties tunne tätä alaa koskevaa Kreikan lainsäädäntöä.

79. Jotta analyysi olisi täydellinen, on myös tarkasteltava sitä mahdollisuutta, että kansallinen viranomainen päättäisi edellyttää pääasian asianosaiselta korvaavia toimenpiteitä. [41] Tilanne olisi tällainen, jos Saeitte katsoisi, että Kreikassa ympäristöinsinöörin ammatti koostuu yhdestä tai useammasta sellaisesta ammattitoiminnasta, joka ei sisälly hakijan harjoittamaan ammattiin koulutusjäsenvaltiossa, ja tämä ero vastaa Kreikan edellyttämää erikoiskoulutusta ja sisältää aiheita, jotka olennaisesti eroavat aiheista, jotka sisältyvät koulutukseen, johon hakija vetoaa. [42]

80. Tällöin määrättävissä korvaavissa toimenpiteissä olisi otettava asianmukaisesti huomioon suhteellisuusperiaatteen mukaisesti

41 – Direktiivin 89/48 4 artikla ja sittemmin direktiivin 2005/36 14 artikla.

42 – Direktiivin 89/48 4 artiklan 1 kohdan b alakohdan kolmas alakohta ja sittemmin direktiivin 2005/36 14 artiklan 1 kohdan c alakohta. Viimeksi mainittu tapaus edellyttää, että kansallinen viranomainen tunnustaa sekä riittävän yhteyden Tokin harjoittaman ammatin ja ympäristöinsinöörin ammatin välillä että sen, että kyseessä oli nimenomaan säänneltyyn toimintaan liittyvän toiminnan päätoiminen harjoittaminen, jotta direktiivin 89/48 3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohdassa esitettyjen edellytysten voidaan katsoa täyttyvän.

Tokin aiempi kokemus, vaikka se olisikin riittämätön oikeuttamaan hänet välittömästi ja ilman muita muodollisuuksia harjoittamaan kyseessä olevaa ammattitoimintaa.

81. Oikeuskäytäntö on tältä osin selkeä, koska yhteisöjen tuomioistuimella on jo ollut tilaisuus todeta, että ”direktiivin 89/48 4 artiklan, jolla annetaan nimenomaisesti lupa korvaaviin toimenpiteisiin, ala on rajattava tilanteisiin, joissa mainitut toimenpiteet osoittautuvat oikeasuhteisiksi tavoiteltuun päämäärään nähden”.[43] Se, että korvaavia toimenpiteitä määrättäessä on noudatettava suhteellisuusperiaatetta, esitetään lisäksi nimenomaisesti direktiivin 2005/36 14 artiklan 5 kohdassa.[44] Määrätessään tarvittaessa korvaavia toimenpiteitä kansallisen viranomaisen on näin ollen otettava huomioon kaikki sen ammatin harjoittamiseen, jota hakemus koskee, liittyvä merkityksellinen käytännön kokemus, joka mahdollisesti täyttää ainakin osittain alkuperäisen koulutuksen puutteet.

82. Näin ollen ehdotan, että toiseen kysymykseen vastataan, että niin direktiivin 89/48 kuin direktiivin 2005/36 nojalla ammatin päätoimisen harjoittamisen on katsottava tarkoittavan saman ammatin tosiasiallista harjoittamista, toisin sanoen sen ammatin, jonka harjoittamislupaa on haettu. Kansallisen viranomaisen on määritettävä, muodostavatko pääasian kantajan tutkimustoiminnassaan suorittamat tehtävät unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä tarkoitetun ammatin, joka on siihen kuuluvien toiminnan lajien osalta samankaltainen kun säännelty ammatti. Jos kansallinen viranomainen määrää korvaavia toimenpiteitä, sen on kuitenkin määritettävä nämä toimenpiteet suhteellisuusperiaatetta noudattaen ja ottaen huomioon sen ammatin, jonka harjoittamiseen vastaanottavassa jäsenvaltiossa kantaja haluaa saada luvan, ja koulutusjäsenvaltiossa hankitun ammattikokemuksen välisen yhteyden.

43 – Em. asia Colegio, tuomion 24 kohta ja asia C-197/06, Van Leuken, tuomio 17.4.2008 (Kok., s. I-2627, 39 kohta).

44 – Direktiivin 2005/36 14 artiklan 5 kohdassa nimittäin säädetään, että korvaavia toimenpiteitä koskevia säännöksiä ja erityisesti direktiivin 14 artiklan 1 kohtaa sovelletaan ”suhteellisuusperiaatetta noudattaen. Erityisesti jos vastaanottava jäsenvaltio aikoo vaatia hakijaa suorittamaan sopeutumisajan tai kelpoisuuskokeen, sen on ensin tutkittava, ovatko hakijan jäsenvaltiossa tai kolmannessa maassa ammattikokemuksensa aikana hankkimat tiedot sellaisia, että ne korvaavat kokonaan tai osittain 4 kohdassa tarkoitetun olennaisen eron”.

VI Ratkaisuehdotus

83. Edellä esitetyn perusteella ehdotan, että unionin tuomioistuin vastaa Symvoulio tis Epikrateiasin esittämiin ennakkoratkaisukysymyksiin seuraavasti:

1) Vähintään kolmivuotisesta ammatillisesta korkeammasta koulutuksesta annettujen tutkintotodistusten tunnustamista koskevasta yleisestä järjestelmästä 21.12.1988 annetun neuvoston direktiivin 89/48/ETY, sellaisena kuin se on muutettuna 14.5.2001 annetulla Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivillä 2001/19/EY, 3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohtaa on tulkittava siten, että tunnustamismekanismia, josta tässä säännöksessä säädetään, sovelletaan tapauksissa, joissa koulutusjäsenvaltiossa ammatti rinnastetaan tämän direktiivin 1 artiklan d alakohdan toisessa alakohdassa tarkoitettuun säänneltyyn ammattitoimintaan. Koska direktiivin 89/48 3 artiklan ensimmäisen kohdan b alakohtaa sovelletaan niin koulutusjäsenvaltiossa säänneltyyn ammattitoimintaan rinnastettavaan ammattitoimintaan kuin sääntelemättömäänkin ammattitoimintaan, sillä, onko asianomainen henkilö täysimääräinen jäsen yhdistyksessä tai järjestössä, joka täyttää kyseessä olevan direktiivin 1 artiklan d alakohdan toisessa alakohdassa asetetut edellytykset, ei ole vaikutusta sovellettavan tunnustamismekanismin määrittämiseen.

2) Niin direktiivin 89/48 kuin ammattipätevyyden tunnustamisesta 7.9.2005 annetun Euroopan parlamentin ja neuvoston direktiivin 2005/36/EY nojalla ammatin päätoimisen harjoittamisen on katsottava tarkoittavan saman ammatin tosiasiallista harjoittamista, toisin sanoen sen ammatin, jonka harjoittamislupaa on haettu. Kansallisen viranomaisen on määritettävä, muodostavatko pääasian kantajan tutkimustoiminnassaan suorittamat tehtävät unionin tuomioistuimen oikeuskäytännössä tarkoitetun ammatin, joka on siihen kuuluvien toiminnan

lajien osalta samankaltainen kuin säännelty ammatti. Jos kansallinen viranomainen määrää korvaavia toimenpiteitä, sen on kuitenkin määritettävä nämä toimenpiteet suhteellisuusperiaatetta noudattaen ja ottaen huomioon sen ammatin, jonka harjoittamiseen vastaanottavassa jäsenvaltiossa kantaja haluaa saada luvan, ja koulutusjäsenvaltiossa hankitun ammattikokemuksen välisen yhteyden.